

Položaj uprave društva s ograničenom odgovornošću

Jerković, Klara

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:412176>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu

Pravni fakultet Zagreb

Klara Jerković

POLOŽAJ UPRAVE DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Petar Miladin

Zagreb, svibanj 2022.

Sažetak:

Ovaj rad donosi detaljan pregled položaja uprave društva s ograničenom odgovornošću te položaja članova uprave. U radu je opisan postupak imenovanja članova uprave, odnos članova uprave s društvom i način prestanka članstva u upravi. Nadalje, razrađene su ovlasti uprave, kroz vođenje poslova uprave i zastupanje prema trećima, kao i odnos uprave s drugim organima društva. Cilj ovoga rada je stjecanje cjelokupne slike o upravi društva sa ograničenom odgovornošću i načina njenog djelovanja.

Ključne riječi: društvo s ograničenom odgovornošću, uprava, članovi uprave.

Summary:

This paper thoroughly analyses position of the board in a private limited liability company and position of the board members, relationship between board members and company, and also the termination of membership. Furthermore, the powers of the board have been elaborated through the management of administrative affairs and representation towards third parties, and the relationship between board and other bodies of the company. The aim of this paper is to gain an overall picture of the board of a limited liability company and the way it operates.

Keywords: limited liability company, board, board members.

Izjava o izvornosti

Ja, Klara Jerković pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

**_____ Klara Jerković _____
(potpis studenta)**

Zagreb, svibanj 2022.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI	2
3. UPRAVA DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI	5
4. OVLASTI UPRAVE	15
5. NAČIN RADA UPRAVE	21
6. PRESTANAK ČLANSTVA U UPRAVI	23
7. ZAKLJUČAK	27
8. LITERATURA	28

1. UVOD

Društvo s ograničenom odgovornosti je trgovačko društvo kapitala. U Republici Hrvatskoj, ovaj institut je reguliran Zakonom o trgovačkim društvima (u daljnjem tekstu : ZTD).

Pregledom sudskog registra možemo uočiti da je najčešći oblik trgovačkog društva u Republici Hrvatskoj, baš društvo s ograničenom odgovornosti. Prvenstveno je tako jer je jednostavnije za osnivanje od dioničkog društva, ali i iz razloga što su odredbe ZTD-a, koje uređuju društvo s ograničenom odgovornosti, dispozitivnije od odredbi kojima se uređuje dioničko društvo.

Društvo s ograničenom odgovornosti je pravna osoba, a pravnu sposobnost stječe, ali i gubi upisom u sudski registar. ZTD propisuje da u društvu s ograničenom odgovornošću moraju postojati dva obvezna organa - skupština i uprava, a fakultativno je hoće li društvo imati nadzorni odbor.

U ovom radu tema će biti položaj uprave društva s ograničenom odgovornošću. Za početak, objasniti će se pojam društva s ograničenom odgovornošću, te nastanak i struktura društva. Zatim će se prikazati način odabira članova uprave i imenovanje istih. Nadalje, spomenuti će se i odnos članova uprave s društvom. Glavni dio rada bavi se djelovanjem uprave, u vidu vođenja poslova i zastupanja društva, te načinom rada uprave. Također, biti će prikazan i odnos uprave i drugih organa u društvu. Naposljetku, biti će prikazan prestanak članstva u upravi, opozivom ili ostavkom člana uprave društva s ograničenom odgovornošću. Zadnje poglavlje rada biti će zaključak teme.

Cilj ovog rada je detaljno razraditi institut uprave društva sa ograničenom odgovornošću i njeno djelovanje unutar društva.

2. DRUŠTVO S OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI

ZTD propisuje pojam društva s ograničenom odgovornošću, kao: "trgovačko društvo u koje jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba unose uloge u unaprijed dogovoreni temeljni kapital".¹ Dalje, ZTD propisuje da ulozi osnivača ne moraju biti jednaki i da svaki od osnivača može preuzeti više poslovnih udjela, a cjelokupni iznos uloga mora biti jednak iznosu temeljnog kapitala.²

Stoga, društvo s ograničenom odgovornošću ima određene karakteristike, pa ono "jest društvo, društvo kapitala, trgovačko društvo, članovi ne odgovaraju za obveze društva i ima temeljni kapital".³

Barbić skreće pozornost, da bi "naziv društva mogao uputiti na pogrešan zaključak da društvo ne odgovara cijelom svojom imovinom za svoje obaveze, nego da je ta odgovornost nečim ograničena, glede odgovornosti za obveze društva nema razlike prema odgovornosti dioničkog društva", te za članove, kao i kod dioničkog društva "vrijedi da samo iznimno odgovaraju za obveze društva"⁴, kao iznimka od ZTD-om propisanog pravila da "članovi ne odgovaraju za obveze društva".⁵

Članovi društva, u pravilu, snose samo poslovni rizik za ono što su uložili u društvo.⁶

2.1. OSNIVANJE DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Postoji više načina nastanka društva sa ograničenom odgovornošću. "Prema Zakonu o trgovačkim društvima do toga dolazi :

1. preoblikovanjem nekog drugog trgovačkog društva u društvo s ograničenom odgovornošću,

¹ Čl. 385. st.1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

² Čl. 385. st.1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

³ Barbić J.; Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II.-društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija, Europsko društvo - Societas Europea; Organizator (2020), str. 5.

⁴ Ibid, 5-6. str

⁵ Čl. 385. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁶ Petrović, S.; Ceronja, P., Osnove prava društva, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb (2019), str. 187.

2. spajanjem društava s ograničenom odgovornošću,
3. podjelom društva kapitala s osnivanjem,
4. osnivanjem".⁷

" Društvo mogu osnovati jedna ili više osoba".⁸

ZTD propisuje način osnivanja društva s ograničenom odgovornošću člankom 387., kojim kaže da se društvo osniva na temelju društvenog ugovora - ugovora kojeg sklapaju osnivači društva, i da ga svi osnivači trebaju potpisati i sklopiti u posebnoj, zakonom propisanoj formi, kod javnog bilježnika. Navedeno se "ne primjenjuje u slučaju osnivanja jednostavnog društva s ograničenom odgovornošću i osnivanja društva na daljinu.", a u slučaju da samo jedan osnivač sudjeluje u osnivanju društva, "društveni ugovor zamjenjuje izjava osnivača o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću dana kod javnog bilježnika".⁹

Društveni ugovor ili izjava o osnivanju bi trebali sadržavati podatke o osnivačima, o društvu, iznos temeljnog kapitala, uloge svakog osnivača, odredbu osniva li se društvo na određeno ili na neodređeno vrijeme, kao i "prava i obveze koje članovi imaju prema društvu pored uplate svojih uloga, te prava i obveze koje društvo ima prema članovima".¹⁰

Nakon sklapanja društvenog ugovora, uplate uloga i imenovanja uprave, te odabira nadzornog odbora ako je to potrebno, podnosi se prijava za upis u sudski registar.¹¹

⁷ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 39.

⁸ Čl. 386. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁹ Čl. 387. st. 1. i st. 4. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁰ Čl. 388. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹¹ Čl. 394. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

2.2. ORGANI DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI

Kao što je već spomenuto u uvodu, obvezni organi društva s ograničenom odgovornošću, propisani Zakonom, su uprava i skupština.

Nadzorni odbor je fakultativan organ, što je vidljivo iz odredbe ZTD-a, da "društvenim ugovornom određuje se ima li društvo nadzorni odbor".¹²

Nadalje, ZTD propisuje kada društvo mora imati nadzorni odbor:

1. "ako je prosječan broj zaposlenih u godini veći od 200,
2. ako je to za društvo koje obavlja određenu djelatnost propisano posebnim zakonom,
3. ako je temeljni kapital društva veći od 600.000,00 kuna i ono ima više od 50 članova,
4. ako društvo jedinstveno vodi dionička društva ili društva s ograničenom odgovornošću koja moraju imati nadzorni odbor ili s više od 50% sudjeluje u njima s neposrednim udjelom u temeljnom kapitalu a u oba slučaja je broj zaposlenih u nekome od društava ili u svim društvima zajedno u prosjeku veći od 200,
5. ako je društvo komplementar u komanditnom društvu a prosječan broj zaposlenih u društvu i u komanditnom društvu je zajedno veći od 200".¹³

U odnosu među organima postoji hijerarhijski odnos, posebice vidljiv u položaju uprave prema skupštini, jer se "za opoziv imenovanja članova uprave u društvu s ograničenom odgovornošću ne traži postojanje važnog razloga" i baš je to ono "što upravi oduzima onu samostalnost koju ima uprava dioničkog društva i stavlja je u podredni položaj prema skupštini".¹⁴

¹² Čl. 434. St. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹³ Čl. 434. St. 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁴ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 346.

3. UPRAVA DRUŠTVA S OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI

3.1. BROJ ČLANOVA

Broj članova uprave društva s ograničenom odgovornošću nije određen Zakonom o trgovačkim društvima, niti broj članova uprave mora biti određen društvenim ugovorom. ZTD propisuje da se uprava društva sastoji od jednoga ili više direktora¹⁵, te time uvodi pojam direktora kao naziv za člana uprave. Barbić navodi da "skupština u kojoj djeluju članovi društva može, ako društvenim ugovorom nije drukčije određeno, slobodno odlučiti o tome hoće li uprava imati jednoga ili više članova".¹⁶

Kao što je već navedeno, ne postoji obveza određivanja broja članova uprave društvenim ugovorom, ali postoji mogućnost da se to učini. Društvenim ugovorom može se odrediti da uprava ima određen broj članova ili njihov najveći broj koji se ne može prijeći. Društvenim ugovorom mogu se i imenovati članovi uprave.¹⁷ U slučaju da se društvenim ugovorom imenuje jedan ili više članova uprave, a u njemu nema odredbi o broju članova uprave, to neće stvoriti obvezu da uprava mora poslije imenovati isti broj članova koliko ih je imenovano društvenim ugovorom.¹⁸

Za društva koja se bave djelatnostima uređenim posebnim zakonima, često bude propisan je najmanji broj članova uprave za funkcioniranje (na primjer, investicijsko društvo mora imati najmanje dva člana uprave, od kojih je jedan predsjednik).¹⁹

U slučaju da je društvenim ugovorom predviđen broj članova uprave koji se moraju imenovati ili najveći broj članova uprave, a postupi se suprotno takvoj odredbi, odluka skupštine o imenovanju svih članova uprave biti će pobojna te će omogućiti opoziv prekobrojnih članova uprave. 20

Ako dođe do imenovanja manjeg broj članova od onog koji je potreban za vođenje poslova uprave, postaviti će se privremeni upravitelj i odrediti osoba koja će privremeno zastupati

¹⁵ Čl. 422., st.1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁶ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str 350.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str 351.

¹⁹ Ibid.

²⁰ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str 352.

društvo.²¹ A ako je minimalni broj članova propisan zakonom, a imenovan je manji broj članova uprave od propisanog, društvo neće moći djelovati.²²

Stoga, kroz praksu se ustanovilo da određivanje najmanjeg ili najvećeg broja članova uprave, umjesto točno određenog broja članova uprave, predstavlja zadovoljavajući okvir za funkcioniranje uprave.

3.2. IMENOVANJE ČLANOVA UPRAVE

Članovi uprave moraju biti imenovani prilikom podnošenja prijave za upis u sudski registar. Članovi uprave mogu se imenovati društvenim ugovorom ili odlukom onoga koji je na to ovlašten.²³

ZTD člankom 423. uređuje pitanje imenovanja člana uprave. Prema ZTD-u, član uprave društva s ograničenom odgovornošću mora ispunjavati iste uvjete za imenovanje kao i član uprave dioničkog društva.

Naime, kao uvjet za imenovanje propisano je da članom uprave može biti fizička osoba koja je potpuno poslovno sposobna.²⁴ Nema zapreke ni da to bude strani državljanin ili osoba koja ne govori hrvatski jezik.²⁵

Nadalje, već je spomenuto kako član uprave mora ispunjavati iste uvjete kao i član uprave dioničkog društva, stoga zakonodavac upućuje na članak 239. stavak 2. ZTD-a za detaljnije odredbe, odnosno ograničenja prilikom imenovanja člana uprave.

Tako članom uprave društva s ograničenom odgovornošću "ne može biti osoba:

1. koja je kažnjena za kazneno djelo zlouporabe stečaja, zlouporabe u postupku stečaja, pogodovanja vjerovnika ili povrede obveze vođenja trgovačkih i poslovnih knjiga iz Kaznenog zakonika Republike Hrvatske i to za vrijeme od pet godina po pravomoćnosti presude kojom je osuđena, s time da se u to vrijeme ne računa vrijeme provedeno na izdržavanju kazne ili

²¹ Ibid.

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Čl. 423. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

²⁵ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str 367.

2. protiv koje je izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja koje je u potpunosti ili djelomično obuhvaćeno predmetom poslovanja društva za vrijeme dok traje ta zabrana." ²⁶

Navedena zabrana vrijediti će i kada postoji samo jedan član koji želi biti u upravi društva, kako radi zaštite društva, ali i radi zaštite općih interesa. ²⁷

Uvjeti, odnosno ograničenja mogu biti propisana i posebnim zakonima kojima se uređuje obavljanje djelatnosti kojima se društvo bavi. Posebice, važno je ono što je propisano Zakonom o sprječavanju sukoba interesa, člankom 18. stavkom 1., "obveznici ne mogu biti članovi uprave ili upravnih odbora i nadzornih odbora trgovačkih društava".²⁸

Uz navedeno, ZTD propisuje nespojivost članstva u upravi i nadzornom odboru društva. ²⁹

Zakonom je propisano da članovi društva, odnosno skupština imenuju upravu društva svojom odlukom, ako društvenim ugovorom to nije povjereno drugoj osobi ili tijelu. ³⁰ Odluka skupštine, o imenovanju člana uprave donosi se, u pravilu, običnom većinom glasova.³¹

Mandat člana uprave nije točno vremenski određen, ali ZTD propisuje od kojeg trenutka se računa početak mandata, pa kaže da "nije li u odluci o imenovanju što drugo rečeno, mandat predsjedniku i članu uprave počinje s danom donošenja odluke o imenovanju bez obzira na upis u sudskom registru".³² Dužina mandata može definirati društvenim ugovorom ili odlukom o imenovanju članova uprave, a u suprotnom trajati će do opoziva. ³³

Ono što bi bilo bitno za istaknuti, što i profesor Barbić posebno izdvaja u knjizi, jest odredba ZTD-a koja propisuje da "odredi li se tim ugovorom da svi članovi čine upravu, smatra se da

²⁶ Čl. 239. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

²⁷ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str 367.

²⁸ Čl. 18. St. 1. Zakona o sprječavanju sukoba interesa, Narodne novine, br. 143/21, (u članku 3. navedene osobe koje se smatraju obveznicima)

²⁹ Čl. 261. st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

³⁰ Čl. 423. st. 2 Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

³¹ Petrović, Ceronja, op. cit. u bilj. 6, str. 206.

³² Čl. 423. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

³³ Petrović, Ceronja, op. cit. u bilj. 6, str. 208.

se to odnosi samo na one članove društva koji su to bili u vrijeme sklapanja društvenog ugovora".³⁴ Potonje je bitno kako ne bi došlo do zablude potencijalno novih članova društva, koji smatraju da samim stjecanjem članstva u društvu postaju i članovi uprave bez prethodnog imenovanja od strane skupštine ili druge osobe ili tijela.

Nadalje, propisana je i mogućnost imenovanja uprave od strane javnopravnog tijela.³⁵ Takva okolnost "mora biti predviđena društvenim ugovorom ili izjavom o osnivanju društva".³⁶ Pa ipak, potrebno je razdijeliti imenovanje člana uprave od strane javnopravnog tijela i davanje suglasnosti za imenovanje člana uprave od strane javnopravnog tijela. Zadnje navedeno, ne bi moglo biti predviđeno i protivilo bi se biti društva.³⁷

Prema ZTD-u, a potkrijepljeno teorijom, predviđena je i mogućnost imenovanja člana uprave od strane nadzornog odbora, ali pretežito u situaciji kada nedostaje član uprave. Vezano s navedenim, propisano je sljedeće : "Ako broj članova uprave padne ispod broja koji je društvenim ugovorom određen kao najmanji broj članova uprave da bi ona mogla voditi poslove društva i zastupati ga, a nisu određeni njihovi zamjenici, članovi društva moraju svojom odlukom bez odgađanja imenovati članove koji nedostaju. Do obavljenog imenovanja preostali članovi uprave obavljaju samo neodložne poslove. Društvenim se ugovorom može odrediti da za vrijeme dok članovi društva ne imenuju nove članove, nadzorni odbor može imenovati članove koji nedostaju. Ako otpadnu svi članovi uprave ili oni nisu u mogućnosti obavljati svoje dužnosti, nadzorni odbor je dužan članove uprave imenovati bez odgađanja."³⁸ Takvu ovlast nadzorni odbor ima u situaciji kad mu društvenim ugovorom nije previđena ovlast imenovanja članova uprave.³⁹

Sud može na na prijedlog zainteresirane osobe ili po službenoj dužnosti postaviti privremenog upravitelja, ako društvo nema nadzorni odbor ili ako on ne imenuje nedostajuće članove. Dužnost privremenog upravitelja će biti briga o imenovanju nove uprave, i obavljanje

³⁴ Čl. 423. st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

³⁵ Čl. 423. st. 4. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

³⁶ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 358.

³⁷ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 358.-359.

³⁸ Čl. 423. st. 5. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

³⁹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 357.

neodložnih poslova.⁴⁰ Privremeni upravitelj neće se imenovati ako je uprava sposobna za djelovanje i zastupanje, odnosno ako ima minimum broja članova koji je potreban za odlučivanje o vođenju poslova društva i zastupanje.⁴¹ On mora dati suglasnost sudu za obavljanje dužnosti, te ne smije biti u sukobu interesa.⁴² Bitan element kod imenovanja privremenog upravitelja je da njegovo imenovanje ima za cilj spriječiti moguću bitnu štetu koja bi društvu mogla nastati u slučaju da nema tko poduzeti određenu radnju ili postupak na vrijeme.⁴³

Dalje, ono što moramo razlikovati su posebna prava vezna uz imenovanje članova uprave. S jedne strane, imamo posebno pravo člana društva kojim mu se može dati povlastica pri izvršavanju članstva uprave, na primjer mandat mu traje dok ne navrši određenu dob ili do izmjene društvenog ugovora.⁴⁴ Takvo pravo "strogo je osobno pravo člana društva koje nije nasljeđivo ni prenosivo, pa se ne može prenijeti na stjecatelja poslovnog udjela kojem ga član s posebnim pravom prenosi".⁴⁵ Iznimno, bilo bi prenosivo ili nasljeđivo ako bi društvenim ugovorom bilo predviđeno da je pravo vezano uz poslovni udjel kao posebno pravo koje se s njim i prenosi, ali takva teza trebala bi biti utvrđena tumačenjem odredbe, te bi onda mogao biti utvrđen i krug osoba na koje se to odnosi.⁴⁶ S druge strane, u češkoj upotrebi je posebno pravo kojim se daje ovlast za imenovanje osobe koja će biti član uprave.⁴⁷

Imenovanje člana treba biti bezuvjetno i prihvaćeno od strane imenovane osobe. Baš taj čin, čini imenovanje valjanim, obzirom da se imenovanje članova uprave može promatrati kao dvostrani akt.⁴⁸

Prilikom upisa člana uprave u sudski registar, uz prijavu se mora priložiti njegova izjava o prihvaćanju obveze izvještavanja i dokazati da nema zapreke u njegovu imenovanju ("primjerice, da nije kažnjen za određena kaznena djela ili da protiv njega nije izrečena mjera sigurnosti zabrane obavljanja zanimanja"⁴⁹).⁵⁰ Prijavu u sudski registar podnose sami članovi

⁴⁰ Čl. 423. st 6. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁴¹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 360.

⁴² Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 362.

⁴³ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 363.

⁴⁴ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 354.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 354.-355.

⁴⁷ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 355.

⁴⁸ Petrović, Ceronja, op. cit. u bilj. 6, str. 207.

⁴⁹ Ibid.

uprave, te njihov upis u sudskih registar nema konstitutivan element, već deklaratoran, jer je imenovanje valjano od trenutka prihvaćanja imenovanja.

U slučaju imenovanja člana uprave, a ta imenovana osoba ne ispunjava zakonski propisane uvjete, imenovanje će biti ništavno. Odluka skupštine o imenovanju osobe za člana uprave, biti će pobojna, ako osoba ne ispunjava uvjete propisane društvenim ugovorom.⁵¹ Ako dođe do gubitka poslovne sposobnosti ili mu se ista ograniči, član uprave automatski gubi položaj člana uprave.⁵²

ZTD predviđa da u slučaju da članovi društva imenuju "namjerno ili zbog grube nepažnje za člana uprave osobu koja to ne može biti, odgovaraju društvu solidarno za svu štetu koja bi mu bila pričinjena time što je takva osoba povrijedila svoje obveze prema društvu".⁵³ Na taj način želi se potaknuti članove društva da prilikom imenovanja uzmu u obzir sve osobnosti i kvalifikacije osobe čije se imenovanje razmatra, te spriječiti ih za eventualno iskorištavanje ovlasti koju imaju. Oni neće biti odgovorni za svaku štetu prouzročenu društvu, već ako postoji "uzročnost između imenovanja nepodobne osobe i povrede njezine obveze koja baš zbog nepostojanja nepotrebnih svojstava čini štetu društvu".⁵⁴

Položaj zamjenika članova uprave uređuje se ZTD-om, tako da za zamjenika vrijedi sve što je propisano za članove uprave.⁵⁵ Zamjenici ostvaruju ista prava, imaju iste obveze kao i drugi članovi uprave. Također, moraju biti upisani u sudski registar i njihov je položaj prema van izjednačen sa drugim članovima uprave. Isto vrijedi i za imenovanje zamjenika. Ono što, eventualno, čini razliku između članova uprave i zamjenika jest opseg i vrsta povjerenog posla. Često se zamjenicima daju manje zahtjevni i opsežni poslovi, te se mogu ograničiti u internim odnosima i poslovima.⁵⁶

⁵⁰ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 369-370

⁵¹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 368

⁵² Ibid.

⁵³ Čl. 423. st 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁵⁴ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 371.

⁵⁵ Čl. 433. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁵⁶ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 372.-373.

3.3. ODNOS DRUŠTVA I ČLANOVA UPRAVE

Između društva i članova uprave postoji odnos po dvije osnove: statusnopravnoj i ugovornoj. Statusnopravna osnova ima temelj u imenovanju članova uprave od strane ovlaštenih organa, tijela ili osoba, dok se ugovorna osnova, temelji na sklapanju ugovora člana uprave, koji je i član društva, s društvom o obavljanju poslova u upravi.⁵⁷

Svaki član uprave sklapa ugovor s društvom, o obavljanju poslova u društvu i odnosu između članova i društva. U tom slučaju društvo zastupa nadzorni odbor, a ako on nije imenovan, onda skupština.⁵⁸

Takav ugovor važan je za članove uprave društva s ograničenom odgovornošću, zbog njihove nezaštićenosti vezano uz mogućnost opoziva imenovanja člana uprave bez važnog razloga. Sva bitna pitanja uređuju se navedenim ugovorom, kao što su, na primjer, prava nakon prestanka mandata.⁵⁹

Ostala pitanja vezana uz odnos članova uprave i društva, uređena su ZTD-om, na način da nas zakonska odredba upućuje na odgovarajuću primjenu odredaba kojima su ta ista pitanja uređena za institut uprave dioničkog društva.

Članovi uprave imaju pravo na naknadu za rad, te ukupni iznos primitaka mora biti razmjeran obavljenom poslu i stanju društva. O tom razmjeru brine se nadzorni odbor, a u slučaju da bi isplaćivanje primanja u određenom iznosu značilo tešku nepravdu za društvo, ima ih pravo smanjiti.⁶⁰

Bitna obveza svakog člana društva, pa tako i člana uprave društva s ograničenom odgovornošću je lojalno postupanje i ne iskorištavanje svog položaja za poboljšanje vlastitog probitka na štetu društva.⁶¹

Nadalje, vezano uz potonje je zabrana konkurencije, koja za člana uprave nastaje danom preuzimanja mandata, odnosno početkom obavljanja poslova. Zakon popisuje da bez suglasnosti nadzornog odbora, član uprave ne može:

- "za svoj ni za tuđi račun obavljati poslove koji ulaze u predmet poslovanja društva,

⁵⁷ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 373.

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 374.

⁶⁰ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 376.

⁶¹ Ibid.

- ne može biti član uprave ni nadzornog odbora u drugome društvu koje se bavi poslovima iz predmeta poslovanja društva,
- a ne može ni u prostorijama društva obavljati poslove za svoj niti za tuđi račun
- ne može biti ni član trgovačkoga društva koji osobno odgovara za obveze toga društva, ako se ono bavi poslovima iz predmeta poslovanja društva.".⁶²

Ako društvo nema nadzorni odbor, suglasnost za prethodno navedeno daju članovi društva.⁶³ Suglasnost može biti dana izričito ili prešutno, u slučaju kada su članovi društva biti upoznati s okolnosti iz članka 248. stavka 1. Zakona. Suglasnost se može povući u svako doba.⁶⁴ Barbić navodi da "djelovanje u području predmeta poslovanja društva postoji i onda kada član uprave ima većinski udio u drugom trgovačkom društvu ili njime vlada na nekoj drugoj osnovi (uključivanjem članova obitelji, prividnog člana i sl.), bez obzira na to što tamo nema vodeći položaj".⁶⁵

ZTD-om je propisano da ako član uprave prekrši zabranu konkurencije "društvo može od njega tražiti da mu nadoknadi time pričinjenu štetu" ili od člana uprave "da dopusti da se poslovi koje je sklopio za svoj račun smatraju poslovima sklopljenim za račun društva a da iz poslova koje je sklopio za tuđi račun prenese društvu ono što je za to primio, odnosno da mu ustupi zahtjev za naplatu onoga što bi trebalo da primi".⁶⁶

Nadalje, ZTD sadrži i odredbe vezane uz sukob interesa članova uprave društva s ograničenom odgovornošću. "Član uprave ne može bez suglasnosti nadzornog odbora sudjelovati u odlučivanju ili sklapanju pravnog posla ako:

- 1) je zastupnik po zakonu, zakonski zastupnik, prokurist ili punomoćnik druge ugovorne strane,
- 2) mu je druga ugovorna strana ili zastupnik po zakonu, zakonski zastupnik, prokurist ili punomoćnik druge ugovorne strane srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kojeg stupnja, a u pobočnoj liniji do drugog stupnja ili mu je bračni drug, izvanbračni drug

⁶² Čl. 248. st 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁶³ Čl. 429. st 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁶⁴ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 378.

⁶⁵ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 379.

⁶⁶ Čl. 248. st 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

ili srodnik po tazbini do drugog stupnja, bez obzira na to je li brak prestao ili nije, ili je posvojitelj ili posvojenik druge ugovorne strane, njezina zastupnika po zakonu, zakonskog zastupnika, prokurista ili punomoćnika,

- 3) vezano uz pravni posao o kojem se odlučuje ili se sklapa postoji sukob interesa između člana uprave i društva".⁶⁷

Ako društvo nema nadzorni odbor, suglasnost za prethodno navedeno daju članovi društva.⁶⁸ O navedenom, član uprave mora "odmah obavijestiti ostale članove uprave i nadzorni odbor, te u obavijesti navesti sve relevantne činjenice o prirodi svojeg odnosa s drugom ugovornom stranom te svoju procjenu postojanja sukoba interesa".⁶⁹

Nadalje, društvo može članovima uprave, prokuristima i članovima njihovih užih obitelji, pod točno propisanim uvjetima dati kredit, na temelju odluke nadzornog odbora, a ako društvo nema nadzorni odbor, suglasnost daju članovi društva. Neće moći biti donesena odluka da bude odobren kredit, ako bi se isti financirao iz imovine društva, kojom se održava vrijednost temeljnog kapitala.⁷⁰

ZTD propisuje da se odluka nadzornog odbora, odnosno članova društva može odnositi samo na točno određene ugovore o kreditu ili vrste kredita, i da se takav ugovor mora sklopiti najkasnije u roku tri mjeseca od donošenja odluke. Odlukom moraju biti određene kamate i otplata kredita.⁷¹ U slučaju da se kredit odobri suprotno sa odredbama Zakona, "mora ga se, bez obzira na odredbe ugovora, odmah vratiti, osim ako nadzorni odbor naknadno ne donese odluku kojom odobrava davanje kredita".⁷²

Odgovornost prave i članova uprave postoji i prema društvu i prema vjerovnicima. U slučaju gubitka u visini polovine temeljnog kapitala, postoji obveza uprave da odmah sazove skupštinu i izvijesti je o navedenoj činjenici. Ako uprava utvrdi da je društvo

⁶⁷ Čl. 248.a st 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁶⁸ Čl. 429.a st 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁶⁹ Čl. 248.a St 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁷⁰ Čl. 431. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁷¹ Čl. 249., st. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁷² Čl. 249., st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

nesposobno za plaćanje ili prezaduženo, mora odmah, a najkasnije u roku tri tjedna zatražiti otvaranje stečajnog postupka, te u tom slučaju mora obustaviti sva plaćanja, osim ako ih obavlja s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika.⁷³

Iz toga uočavamo kako je za rad uprave društva bitno da članovi uprave prilikom vođenja poslova postupaju s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika, što uključuje i čuvanje poslovne tajne. Ključna namjera člana uprave trebala bi biti da, na temelju primjerenih informacija, razumno pretpostavlja da djeluje za dobrobit društva pri donošenju poduzetničkih odluka. Navedeno čini osnovu za lojalno postupanje.⁷⁴

Ako članovi uprave povrijede svoje obveze biti će odgovorni za štetu društvu. U tom slučaju članovi uprave odgovarati će kao solidarni dužnici, te bi trebali dokazati da su primjeni dužnu pažnju urednog i savjesnog gospodarstvenika.⁷⁵

⁷³ Čl. 251. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁷⁴ Čl. 252. St 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁷⁵ Čl. 252. st 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

4. OVLASTI UPRAVE

Najvažnije ovlasti uprave društva s ograničenom odgovornošću bile bi vođenje poslova uprave i zastupanje uprave prema trećim osobama. Nadalje, postoje još neke ovlasti, ali i obveze uprave koje bi trebalo izdvojiti, kao što su uredno vođenje poslovnih knjiga, vođenje poslova unutarnjeg nadzora, izrađivanje financijskih izvještaja društva, vođenje knjiga poslovnih udjela, te podnošenje prijave za upis u sudski registar.

4.1. VOĐENJE POSLOVA UPRAVE

Iz teorijske perspektive, o vođenju poslova društva od strane uprave može se govoriti u užem i u širem smislu. Poslovi u užem smislu predstavljaju tekuće poslove, dok poslovi u širem smislu uključuju: "a) postavljanje načela poslovne politike poduzeća koje društvo vodi, b) vođenje tog poduzeća neovisno o tome je li riječ o tekućim poslovima ili poduzimanju neuobičajenih mjera i c) opće upravljanje društvom".⁷⁶ Navedeno nas upućuje da je primarni zadatak uprave vođenje poslova poduzeća i poduzimanje svih radnji u svrhu unaprjeđenja istog, obzirom da je društvo nositelj poduzeća.⁷⁷

Ograničena autonomija uprave društva prilikom vođenja poslova, propisana je odredbom ZTD-a koja glasi : "Uprava vodi poslove društva u skladu s društvenim ugovorom, odlukama članova društva i obveznim uputama skupštine i nadzornog odbora, ako ga društvo ima."⁷⁸

U skladu s navedenim, predviđa se da se društvenim ugovorom mogu odrediti poslovi koje vodi skupština, a koje uprava. Predmnijeva se, da ako za neke poslove ništa nije određeno društvenim ugovorom, vodit će ih uprava.⁷⁹

⁷⁶ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 380.

⁷⁷ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 381.

⁷⁸ Čl. 422, st. 2 Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁷⁹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 381.

Iako je granica u vođenju poslova društva uvijek postavljena u okviru predmeta poslovanja društva, postoje iznimke kada uprava može poduzimati radnje i izvan tog okvira ako bi se na taj način moglo unaprijediti stanje društva.⁸⁰

Nadalje, ZTD člankom 441. propisuje izričite nadležnosti skupštine, koje ni društvenim ugovorom ne mogu biti prenesene u nadležnost drugim organima. Primjeri nekih od takvih nadležnosti bili bi odlučivanje o financijskim izvješćima društva, odlučivanje o izvješću o stanju društva koje joj uprava podnosi, odluka o upotrebi ostvarene dobiti i gubitka.⁸¹ Također, skupština, odnosno članovi društva, jedini su ovlašteni na izmjenu društvenog ugovora, što će biti primjenjivo u situacijama kao što su povećanje i smanjenje temeljnog kapitala, prestanak društva, imenovanje i opoziv članova društva i donošenje drugih važnih, Zakonom predviđenih odluka, za vođenje poslova društva, koje ne bi mogle spadati pod djelokrug uprave.⁸²

U pravilu, skupština je nadležna i za postavljanje načela poslovne politike, dok uprava mora provoditi ta načela i postupati po uputama skupštine. Potonje bi moglo biti i u nadležnosti uprave, u slučaju da joj skupština prenese nadležnosti, ili općom odlukom, ili za točno određena pitanja.⁸³

Vođenje tekućih poslova spada pod nadležnost uprave.⁸⁴ Konkretno se odnosi na "sklapanje pravnih poslova i poduzimanje drugih radnji koje za sobom nosi poslovanje i poduzimanje takvih ustrojbenih mjera koje potpadaju pod uobičajeno upravljanje društvom".⁸⁵

U slučaju potrebe za poduzimanjem neuobičajenih radnji i poslova, uprava treba obavijestiti skupštinu, koja o tome odlučuje. Ako je takva odluka u interesu društva i njegovih članova, uprava mora sazvati skupštinu. To su slučajevi kada se poduzimaju mjere koje nisu u standardnim okvirima poslovanja, kao i radnje i poslovi suprotni poslovnoj politici društva ili nešto što bi predstavljalo rizik za poslovanje.⁸⁶

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 382.

⁸² Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 382.-383.

⁸³ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 383.

⁸⁴ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 384.

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Ibid.

Bitno za spomenuti, bila bi i obveza uprave za izradu financijskih izvješća društva, te izvješća o stanju društva, koja mora bez odgađanja dostaviti nadzornom odboru i skupštini. Ako je provedena revizija financijskih izvješća, potrebno je dostaviti i izvješća revizora.⁸⁷

U slučaju da član društva zahtjeva, uprava mu mora bez odgađanja "dostaviti godišnja financijska izvješća, izvješće o stanju društva, ako ga je društvo dužno izraditi, i godišnja financijska izvješća koncerna kao i izvješće o stanju koncerna kako bi oni mogli na skupštini ili odlukom donesenom pisanim putem u zakonom propisanom roku, koji se ne može produljiti društvenim ugovorom, utvrditi godišnja financijska izvješća društva". Nadalje, članovi društva imaju pravo "za vrijeme od 14 dana prije ispitivanja godišnjih financijskih izvješća u skupštini društva ili prije isteka roka za donošenje o tome odluke članova društva pisanim putem, pravo uvida u poslovne knjige i dokumentaciju društva".⁸⁸ Potonje je moguće ukinuti ili ograničiti ako društvo ima nadzorni odbor ili se to predvidi društvenim ugovorom.⁸⁹

4.1.1. ODNOS UPRAVE I DRUGIH ORGANA GLEDE VOĐENJA POSLOVA

Kao što smo već naveli, uprava društva s ograničenom odgovornošću ima ograničenu autonomiju, stoga djeluje u skladu s uputama skupštine i nadzornog odbora i u skladu s društvenim ugovorom.

Obvezujuće upute skupštine i nadzornog odbora "mogu biti općenite naravi, ali i o sasvim konkretnim pitanjima".⁹⁰ Skupština donosi odluku, za koju je dovoljna obična većina glasova, prije davanja upute upravi. Ona može ovlastiti i drugo tijelo u društvu na davanje uputa upravi.⁹¹ Uprava ne mora postupati po uputama ako su one protuzakonite, jer su samim tim i nišetne, te isto tako ne mora postupati po uputama kojima bi se kršili propisi.⁹²

⁸⁷ Čl. 428. St. 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁸⁸ Članak 428. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁸⁹ Članak 428. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁹⁰ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 396.

⁹¹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 397.

⁹² Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 396.

U slučaju da uprava smatra "da upute nisu svrhovite, mora o tome izvijestiti skupštinu, iznijeti svoje sumnje i tražiti daljnje upute".⁹³

Osim obvezujućih uputa, društvenim ugovorom može se odrediti da upravi, za poduzimanje pojedinih radnji, mora biti dana suglasnost od strane nadzornog odbora ili skupštine.⁹⁴

Već je spomenuto da ZTD propisuje obvezu uprave za podnošenja različitih izvješća skupštini i nadzornom odboru, te na taj način ističe taj odnos podređenosti uprave drugim organima. Podnošenje izvješća uređeno tako da nas zakonska odredba upućuje na odgovarajuću primjenu odredbi u dijelu ZTD-a gdje je uređen institut dioničkog društva.

S obzirom na zakonsku odredbu članka 250. ZTD-a, uprava podnosi izvješće nadzornom odboru o poslovnoj politici, načelima vođenja poslova, rentabilnosti poslovanja i upotrebe vlastitog kapitala, tijeku poslova, prihodima, stanju društva, poslovima od velikog značaja, te o svemu što nadzorni odbor smatra bitnim vezano uz poslovanje i stanje društva.⁹⁵

Zatim, uzimajući u obzir članak 250.a ZTD-a, uprava je dužna podnijeti skupštini, jednom godišnje u pisanom obliku, izvješće o stanju društva, u kojem mora biti prikazano cjelokupno poslovanje društva, uključujući prikaz razvitka poslovanja, financijski aspekt društva, kao i za društvo sva bitna postupanja u budućnosti.⁹⁶

Dalje, ZTD člankom 250.b propisuje obvezu uprave vladajućeg društva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj, ovisna društva kojega imaju sjedište u toj zemlji ili izvan nje, da podnese skupštini pisano konsolidirano godišnje izvješće društva ako su jedno ili više o njemu ovisnih društava društva kapitala, a takvo izvješće mora sadržavati sve već navedeno za godišnje izvješće skupštini, odnosno u ovoj situaciji sve što je ključno za poslovanje cjeline.⁹⁷

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Čl. 431.a Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁹⁶ Čl. 431.b Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁹⁷ Čl. 431.b Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

4.2. ZASTUPANJE DRUŠTVA

"Društvo zastupa uprava." .⁹⁸

Zastupanje treba promatrati "kao vanjsku manifestaciju vođenja poslova društva, tj. kao poduzimanje pravnih radnji prema trećim osobama".⁹⁹ Ono obuhvaća i zastupanje, odnosno poduzimanje radnji pred sudom, arbitrom, upravnim i drugim organima.¹⁰⁰

ZTD propisuje skupno zastupanje društva članova uprave, ako društvenim ugovorom nije drugačije predviđeno. To bi značilo da upravu zastupaju svi njeni članovi zajedno. U tom slučaju, potpis članova uprave, sadrži potpis člana uprave i naziv tvrtke.¹⁰¹

Međutim, moguće je odrediti društvenim ugovorom, ako uprava ima više članova, da jedan član uprave zastupa društvo samostalno, više njih skupno ili jedan član zajedno s prokuristom. Pri tom, postoji izričito ograničenje da se društvenim ugovorom odredi da pojedini ili svi članovi uprave zastupaju društvo samo zajedno s jednim ili više prokurista.¹⁰² U slučaju da više osoba skupno zastupa društvo, takav način zastupanja mora se objaviti javno istovremeno s upisom ovlaštenja za zastupanje u sudskih registar.

Očitovanje volje trećih prema društvu valjano je ako je učinjeno prema barem jednoj osobi koja je ovlaštena na skupno zastupanje društva ili osobi koja je ovlaštena "za primanje očitovanja volje i pismena u ime društva s navođenjem adrese u Republici Hrvatskoj"¹⁰³.¹⁰⁴

U slučaju da društvo nema navedenu osobu za zastupanje, na prijedlog zainteresirane osobe može sud imenovati osobu ovlaštenu za zastupanje, dok društvo ne imenuje člana uprave koji nedostaje, odnosno dok sud ne postavi privremenog upravitelja.¹⁰⁵

⁹⁸ Čl. 426. St. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

⁹⁹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 385.

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Čl. 426. St. 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁰² Čl. 426. St. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁰³ Čl. 396. St. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁰⁴ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 387.

¹⁰⁵ Čl. 426. St. 6. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

U slučaju da "društvo nema nijednog člana uprave ni privremenog upravitelja, za primanje očitovanja volje i pismena zastupaju ga članovi nadzornog odbora, ako društvo ima taj organ, a ako ga nema članovi društva".¹⁰⁶

Kada društvo ima samo jednog člana koji "drži sve udjele u društvu ili uz njega još i društvo, pravni poslovi između njega i društva u kojima on zastupa društvo mogu se sklapati pod pretpostavkom iz čl. 41. stavak 3. ovoga Zakona"¹⁰⁷, što bi značilo da taj član mora imati posebnu izričitu ovlast društva za sklapanje ugovora sa samim sobom, odnosno kao druga ugovorna strana naspram društva, za "sklapati ugovore u svoje ime i za svoj račun, u svoje ime a za račun drugih osoba, ili u ime i za račun drugih osoba"^{108, 109}

Prema članu uprave društvo zastupa, u pravilu, nadzorni odbor ili skupština, ako nema nadzornog odbora.¹¹⁰

"Članovi uprave moraju poštivati ograničenja ovlasti za zastupanje postavljena društvenim ugovorom, odlukom članova društva i obveznim uputama nadzornog odbora."¹¹¹

¹⁰⁶ Čl. 426. St.7. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁰⁷ Čl. 426. St. 8. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁰⁸ Čl. 49. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁰⁹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 388.

¹¹⁰ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 389.

¹¹¹ Čl. 427. St. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

5. NAČIN RADA UPRAVE

"Način rada uprave propisuje se društvenim ugovorom. Ako neka pitanja glede načina rada uprave nisu uređena društvenim ugovorom ili ovim Zakonom, može ih urediti uprava posebnim aktom koji u tu svrhu donosi." ¹¹² ZTD propisuje da se način rada uprave može urediti autonomno društvenim ugovorom, ali propisuje i neposredno rješenje u slučaju da se to društvenim ugovorom ne specificira.

Ako društvenim ugovorom nije određeno, a uprava ima više članova, onda svi članovi poduzimaju radnje potrebne za vođenje poslova društva zajedno. ¹¹³

Postoji mogućnost i da svaki član uprave bude ovlašten na samostalno poduzimanje radnji u sklopu vođenja poslova društva, ali će tad biti predviđena i ograničenja za postupanja tog člana, u vidu da se neki od članova uprave može usprotiviti njegovim poduzetim radnjama. ¹¹⁴

Ako se društvenim ugovorom drukčije ne uredi, uprava prilikom donošenja odluke mora imati suglasnost svih članova, što upućuje i na jednoglasnost u odlučivanju. Međutim, ZTD u tom dijelu nije striktan i ostavlja mogućnost donošenja odluke u bilo kojem obliku i na bilo koji način, u skladu s navedenim. ¹¹⁵

Društveni ugovor idealan je alat za prilagođavanje načina rada uprave kako bi ona bila što efikasnija za društvo i njegov probitak. Njim je moguće urediti internu podjelu vođenja poslova između članova uprave, na način da poslovi budu podijeljeni članovima po područjima i granama, u skladu s kvalifikacijama članova uprave. ¹¹⁶ Već je navedeno da takva podjela ima interno značenje, pa članovima uprave i dalje ostaje obveza međusobnog nadziranja prilikom vođenja poslova, kao i odgovornost za nastanak štete poduzetim radnjama. ¹¹⁷

¹¹² Čl. 422, st. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹¹³ Čl. 422, st. 4. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹¹⁴ Čl. 422, st. 5 Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹¹⁵ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 390.

¹¹⁶ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 390.-391.

¹¹⁷ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 392.

Društvenim ugovorom se može odrediti da uprava odluke donosi točno predviđenom većinom, kao i koji član će imati odlučujući glas¹¹⁸, u slučaju da su glasovi izjednačeni.¹¹⁹ Još se društvenim ugovorom može predvidjeti da član može imati pravo veta na odluku uprave, što će je zaustaviti u primjeni.¹²⁰

Kako bi se rad uprave učinio djelotvornijim i organiziranijim, djelovanje uprave može biti uređeno poslovníkom o radu. Poslovníkom se obično uređuju podjele poslova, suradnja i obavješćivanje drugih organa društva, zajednički rad članova uprave i slična pitanja, bitna za rad uprave.¹²¹

Donose ga skupština, nadzorni odbor, ako ga društvo ima i ako ga skupština ovlasti na to, ili sama uprava jednoglasnom odlukom članova u pisanom obliku.¹²² Poslovník ostaje na snazi unatoč promjeni članova uprave, jer se ne veže za članove uprave osobno već ima svrhu stvaranja forme za djelovanje uprave kao obveznog organa društva.

¹¹⁸ Najčešće glas predsjednika uprave, ali mora biti propisano društvenim ugovorom, ne predmnijeva se.

¹¹⁹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 392.

¹²⁰ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 393.

¹²¹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 395.

¹²² Ibid.

6. PRESTANAK ČLANSTVA U UPRAVI

Članstvo u upravi društva s ograničenom odgovornošću može prestati na dva zakonom predviđena načina, a to su opoziv člana uprave i ostavka člana uprave. Uz navedeno, člana uprave moguće je i suspendirati u periodu dok se odlučuje o njegovoj funkciji.

Trajanje mandata člana uprave društva s ograničenom odgovornošću nije propisano, već mora biti izričito predviđeno u društvenom ugovoru ili prilikom imenovanja člana uprave. U slučaju da mandat nije određen, traje do opoziva.¹²³

6.1. OPOZIV ČLANOVA UPRAVE

Ograničena autonomija uprave društva s ograničenom odgovornošću vidljiva je i u činjenici da, za razliku od opoziva imenovanja članova dioničkog društva, za opoziv imenovanja članova uprave društva s ograničenom odgovornošću ne mora postojati važan razlog. Temeljno je pravilo da do opoziva imenovanja člana uprave društva s ograničenom odgovornošću može doći u svako doba.¹²⁴

ZTD propisuje da "Članovi društva mogu svojom odlukom u svako doba opozvati članove uprave. Ako je društvenim ugovorom predviđeno da članove uprave imenuje nadzorni odbor, on je, nije li tim ugovorom drukčije određeno, ovlašten i za opoziv njihova imenovanja."¹²⁵ Takva odredba ukazuje nam na ovisnost uprave o volji, prvenstveno skupštine, ali i nadzornog odbora i drugih tijela, ako im skupština prepusti ovlast opoziva imenovanja, pa je samim tim povezana sa odredbom zakona o obvezatnosti uputa skupštine i nadzornog odbora upućenih upravi, iz koje je ponovno vidljiva podređenost uprave društva. Nedostatak autonomije uprave vidljiv je i u činjenici da ne postoji mogućnost "naknadne ocjene opravdanosti opoziva od strane suda".¹²⁶

¹²³ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 399.

¹²⁴ Petrović, Ceronja, op. cit. u bilj. 6, str. 208.

¹²⁵ Čl. 424. St. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹²⁶ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 400

Nadalje, ako je član uprave i član društva, te postoji važan razlog za opoziv, on može biti opozvan i odlukom suda ¹²⁷, ali to neće imati utjecaj na ugovore koje je on sklopio s društvom kao član društva ¹²⁸.

Barbić navodi da postoji mogućnost da društvo sklopi ugovor s trećom osobom, koja nije član društva, kojim će se društvo obvezati da će opozvat imenovanje člana uprave, ako treća osoba iz predviđenih razloga to zatraži. Najčešće se takav ugovor sklapa kada je društvo u nekom obliku povezano s trećom osobom, na primjer kada društvo ima trećeg člana, ili ovisi o banci zbog ugovora o zajmu, i slično. ¹²⁹

Također, Zakon daje pravo javnopravnim tijelima koji su imenovali članove uprave, da i opozovu imenovanje. ¹³⁰

Još jedna od mogućnosti propisana ZTD-om je da "Ako se članovi uprave imenuju društvenim ugovorom, tim se ugovorom može odrediti da ih se može opozvati samo ako za to postoji važan razlog. U tome slučaju opoziv je valjan sve dok se o njegovoj eventualnoj nevaljanosti ne odluči pravomoćnom odlukom suda, napose da li je za opoziv postojao važan razlog.". ¹³¹ Važnim razlogom za opoziv imenovanja člana uprave smatrat će se bilo koja okolnost koja bi ga mogla sprječavati u urednom i savjesnom obavljanju funkcije, kao na primjer bolest, ovisnost, gubitak svojstva koje je uvjet za imenovanje, i slično. ¹³² U teoriji ovlast opoziva imenovanja odvojiva je od ovlasti imenovanja člana uprave, ali se u praksi obično ne odvaja. ¹³³

Skupština prilikom donošenja odluke o opozivu imenovanja, odluku donosi običnom većinom, ako nije što drugo predviđeno društvenim ugovorom. Prilikom odlučivanja i

¹²⁷Čl. 424. St. 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹²⁸Čl. 424. St. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹²⁹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 401-402

¹³⁰ Čl. 424. St. 5. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹³¹ Čl. 424. St. 4. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹³² Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 406.

¹³³ Barbić, op. cit. u bilj. 3, 402.

glasovanja sudjeluje i član o čijem opozivu se raspravlja i to pravo mu ne može biti oduzeto.¹³⁴

U slučaju da se o opozivu imenovanja člana uprave odlučuje zbog postojanja važnog razloga, ZTD propisuje da "Od članova društva koji nisu glasovali za opoziv imenovanja člana uprave može se tužbom sudu zatražiti da se s opozivom suglase. O parnici se mora putem suda obavijestiti člana uprave o kome je riječ."¹³⁵ Ako sud, tijekom postupka, uoči mogućnost nastanka štete zbog djelovanja člana uprave o čijem opozivu se vodi spor, mogao bi mu privremenom mjerom zabraniti "vođenje poslova i zastupanje društva, ako se učini vjerojatnim da bi njegovim daljnjim djelovanjem društvu bila pričinjena nenadoknativa šteta".¹³⁶

Kada je donesena odluka o opozivu imenovanja člana uprave, ista mu treba biti i priopćena, te se smatra da priopćenjem ona počinje djelovati, što znači da takva odluka ima konstitutivan učinak. Upis brisanja člana uprave iz sudskog registra ima deklaratorni značaj.¹³⁷

6.2. OSTAVKA ČLANOVA UPRAVE

"Predsjednik i član uprave mogu dati ostavku neovisno o zahtjevu za naknadu štete koji društvo zbog toga može imati prema njima iz ugovora koji su sklopili s društvom. Za prestanak članstva u upravi nije potrebna odluka u društvu."¹³⁸ Zakon potonjom odredbom uređuje pitanje ostavke članova uprave, na koju svaki od članova ima pravo i bez važnog razloga. Ipak, može doći do odgovornosti člana uprave društvu ako je do ostavke došlo u nepovoljno vrijeme za društvo te mu se na taj način prouzročila šteta.¹³⁹

¹³⁴ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 403.

¹³⁵ Čl. 424. St. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹³⁶ Čl. 424. St. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹³⁷ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 408.

¹³⁸ Čl. 423. St. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹³⁹ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 413.-415.

Izjava kojom je dana ostavka, djeluje odmah ako za nju postoji važan razlog, a u suprotnom po proteku 14 dana od dana kada je izjavljena.¹⁴⁰ Ostavka se izjavljuje skupštini društva, u pisanom obliku, "ako je bila najavljena u dnevnom redu skupštine, a ako je društvenim ugovorom nadzorni odbor, kada ga društvo ima, ovlašten za imenovanje članova uprave, tom odboru ili svim članovima društva ili članu društva koji je društvenim ugovorom ovlašten imenovati predsjednika odnosno člana uprave društva".¹⁴¹ O danoj ostavci moraju se obavijestiti svi članovi uprave i predsjednik nadzornog odbora, ako ga društvo ima.¹⁴²

Moguć je opoziv ostavke, ali isključivo uz suglasnost onoga kome je ostavka izjavljena.¹⁴³

Za upis promjene člana uprave, uz ostavku, prilaže se i odluka o imenovanju novog člana uprave, te nije potrebno da društvo prihvati ostavku niti donosi odluku o istoj.¹⁴⁴

¹⁴⁰ Čl. 423. St. 1. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁴¹ Čl. 423. St. 2. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁴² Petrović, Ceronja, op. cit. u bilj. 6, str. 209.

¹⁴³ Čl. 423. St. 3. Zakona o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19.

¹⁴⁴ Barbić, op. cit. u bilj. 3, str. 416.

7. ZAKLJUČAK

Nakon iscrpnog prikaza položaja i svrhe uprave u društvu s ograničenom odgovornošću, stječemo kompletnu sliku o njenoj važnosti za djelovanje društva. Kao što je već navedeno u uvodu, društvo s ograničenom odgovornošću najzastupljeniji je oblik trgovačkog društva u Republici Hrvatskoj, stoga je posebice važno da za odabir i djelovanje uprave postoji kvalitetna zakonska podloga, na koju se moguće osloniti u slučaju dvojbi pri radu uprave.

Uprava možda jest podređena po hijerarhijskoj strukturi, ali je izuzetno bitna za društvo zbog svojih temeljnih dužnosti : vođenje poslova društva te zastupanje društva prema trećima. Stoga, zakonodavac je propisao ključne norme za navedeno kako ne bi dolazilo do samovolje pojedinaca i na taj način negativnog utjecaja na stanje društva.

Radom je razrađen pojam društva s ograničenom odgovornošću, položaj njegove uprave, položaj članova uprave, njihovo imenovanje i prestanak članstva u upravi, ali i izazovi koji stoje pred članovima uprave prilikom obavljanja za društvo važnih radnji i poslova, pri tom se vodeći s pozornošću urednog i savjesnog gospodarstvenika, pod prijetnjom odgovornosti članova uprave za štetu.

8. LITERATURA

Znanstvena pravna književnost

- Barbić J.; Pravo društava, Knjiga druga, Društva kapitala, Svezak II. - društvo s ograničenom odgovornošću, društvo za uzajamno osiguranje, kreditna unija, Europsko društvo - Societas Europea; Organizator (2020),
- Petrović, S.; Ceronja, P.; Osnove prava društva, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb (2019),

Zakoni

- Zakon o trgovačkim društvima, Narodne novine, 111/93, 34/99, 121/99, 52/00, 118/03, 107/07, 146/08, 137/09, 125/11, 152/11, 111/12, 68/13, 110/15, 40/19,
- Zakon o sprječavanju sukoba interesa, Narodne novine, br. 143/21